

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-650-8-14>

**THE IMPACT OF THE EUROPEAN GREEN DEAL
ON THE STRATEGIC PRIORITIES OF INTERNATIONAL
INVESTMENT IN THE UKRAINIAN ENERGY SECTOR**

**ВПЛИВ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЗЕЛЕНОЇ УГОДИ НА
СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ МІЖНАРОДНОГО
ІНВЕСТУВАННЯ ЕНЕРГЕТИЧНОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ**

Міжнародне інвестування є одною з ключових умов ефективного економічного розвитку, зростання та повоєнного відновлення України. Залучення іноземного капіталу є необхідною не лише для ліквідації фізичних наслідків збройної агресії, а як фундаментальна модернізація держави на принципах сталого розвитку та прискореної інтеграції до Європейського Союзу.

Одним із стратегічних пріоритетів України є розвиток енергетичного сектору. В цьому контексті стратегічним інструментом є Національний план з енергетики та клімату до 2030 року (НПЕК), що узгоджує внутрішню політику з вимогами European Green Deal (EGD) та Регламенту ЄС про управління Енергетичним Союзом і пом'якшення наслідків зміни клімату.

Це партнерство закріплене в межах програми Ukraine Facility, де схвалення НПЕК та виконання екологічних індикаторів є умовою надання фінансової допомоги [1].

Однак, отримання коштів за програмою Ukraine Facility є прямим, але не єдиним наслідком дотримання положень НПЕК. Створення сприятливих умов для іноземних інвесторів в енергетичному секторі є опосередкованим економічним ефектом, який дозволить підвищити його інвестиційну привабливість.

Важливим чинником інвестиційного клімату є гармонізація регуляторних норм із міжнародним та європейським законодавством, усунення бюрократичних бар'єрів, підвищення прозорості та стабільності регуляторного середовища діяльності міжнародних інвесторів.

Центральне місце в архітектурі відновлення енергетичного сектору посідає концепція «Build Back Better» (BBB), яка в енергетичному секторі трансформується у перехід від централізованої радянської моделі до децентралізованої, низьковуглецевої та цифрової системи. Принцип BBB передбачає, що відновлення об'єктів має відбуватися з використанням найкращих доступних технологій та дотриманням екологічних стандартів «не нашкодь» (DNSH) [6].

Статистичні дані підкреслюють масштабність необхідних перетворень. Станом на початок 2024 року прямі збитки енергетичного сектору України оцінюються у 9,6 млрд євро, а загальні потреби у відновленні та реконструкції становлять 42,7 млрд євро. Внаслідок бойових дій та окупації Україна тимчасово втратила 44% ядерної генерації, 78% потужностей ТЕС та 66% блок-ТЕЦ [1].

Попри ці втрати, стратегічною ціллю до 2030 року є збільшення частки відновлюваних джерел у валовому кінцевому споживанні до 27%, що вимагатиме залучення значних міжнародних інвестицій та технологічного стрибка.

В таблиці 1 нижче представлено детальне порівняння НПЕК та EGD, з якого видно, що Україна має схожі пріоритети та КПП в рамках енергетичних змін, однак НПЕК не виокремлює ліміти на споживання та повну відмову від використання вугілля.

Таблиця 1

Україна та European Green Deal: кліматичні цілі 2030

	Україна (НПЕК)	ЄС (EGD)
Скорочення викидів	-65%	-55%
Частка ВДЕ	27%	32%
Кліматична нейтральність	2050 рік	2050 рік
Ліміт енергоспоживання	–	42,17 млн т н.е.
Відмова від вугілля	–	До 2035

Джерело: складено автором на основі [1; 3]

В сучасних умовах залучення іноземних інвестицій для відновлення України безпосередньо залежить від відповідності проєктів жорстким критеріям екологічності та сталого розвитку, що диктуються регуляторною базою Європейського Союзу. Ключовим інструментом класифікації таких інвестицій є Регламент Таксономії

ЄС, який встановлює єдину систему критеріїв для визначення того, чи є економічна діяльність екологічно сталою [5].

Згідно з ним проєкт вважається «зеленим», якщо він робить суттєвий внесок в одну з шести екологічних цілей (пом'якшення наслідків зміни клімату, адаптація до неї, захист водних ресурсів, перехід до циркулярної економіки, запобігання забрудненню та захист біорізноманіття) і при цьому не завдає значної шкоди жодній з інших цілей. Крім того, обов'язковою є відповідність мінімальним соціальним гарантіям, заснованим на стандартах ОЕСР та ООН [5].

Позиція провідних міжнародних кредиторів, зокрема ЄІБ та ЄБРР, відображає його статус як «кліматичного банку» ЄС. Відповідно до своєї енергетичної кредитної політики, ЄІБ повністю припинив підтримку енергетичних проєктів, заснованих на традиційному викопному паливі. Для стимулювання зеленого переходу в умовах кризи, ЄІБ в межах ініціативи REPowerEU має можливість фінансувати до 75% вартості проєктів у сфері відновлюваної енергії, енергоефективності та мереж до 2027 року [2].

Для України відповідність цим критеріям є критичною умовою доступу до ресурсів Ukraine Facility та залучення приватного капіталу через Pillar III [1]. План відновлення України передбачає інтеграцію принципів DNSH та BBB у систему управління державними інвестиціями, що дозволить уніфікувати підходи до оцінки проєктів незалежно від джерел фінансування.

Окрему увагу міжнародні кредитори приділяють впровадженню ESG-звітності, зокрема для підприємств видобувного сектору та стратегічних державних компаній, що є необхідною умовою для їх інтеграції в європейські ланцюжки створення вартості. Реалізація стратегії «зеленого» переходу України в межах EGD також стикається з комплексом інституційних, регуляторних та фінансових бар'єрів. Необхідність адаптації до RED III створює ситуацію «цілі, що рухається», оскільки національні законопроекти часто базуються на попередніх редакціях регуляцій ЄС, що може призвести до повторної невідповідності відразу після їх прийняття [1].

Військові дії зумовили критичну ситуацію на ринку страхування ризиків міжнародного інвестування, де більшість глобальних перестраховиків відмовилися надавати покриття для українських ризиків, що змусило місцевих страховиків практично повністю припинити операції зі страхування воєнних ризиків. Це створює

суттєвий бар'єр для економічної активності, оскільки інвестори не мають механізмів захисту від втрати майна внаслідок бойових дій.

Відповідно, міжнародне інвестування в Україну до 2030 року трансформується під впливом EGD, де дотримання принципів DNSH та відповідність Таксономії ЄС стають обов'язковими умовами доступу до капіталу в межах програми Ukraine Facility. Наближення до вимог EGD буде стимулювати трансформаційні зміни в інвестиційному середовищі, які сприятимуть посиленню позитивних економічних ефектів.

Реалізація «зеленого» сценарію відновлення оцінюється як більш вагомий порівняно з традиційними підходами, оскільки він забезпечує створення нових високотехнологічних робочих місць та суттєве зниження енергомісткості ВВП. Стратегічне планування до 2030 року визначає «зелену» трансформацію не лише як екологічний імператив, а як основний драйвер економічної модернізації, повноправної інтеграції України до єдиного ринку ЄС та критерію залучення міжнародних інвестицій.

Література:

1. Національний план з енергетики та клімату на період до 2030 року. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://shorturl.at/Ayd6A> (дата звернення: 18.01.2026).

2. REPowerEU Plan. *European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52022DC0230> (дата звернення: 18.01.2026).

3. The European Green Deal. *European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex:52019DC0640> (дата звернення: 18.01.2026).

4. Regulation (EU) 2023/956 of the European Parliament and of the Council of 10 May 2023 establishing a carbon border adjustment mechanism. *European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:02023R0956-20251020> (дата звернення: 18.01.2026).

5. Regulation (EU) 2020/852 of the European Parliament and of the Council of 18 June 2020 on the establishment of a framework to facilitate sustainable investment. *European Union Law*. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2020/852/oj/eng> (дата звернення: 19.01.2026).

6. Програма фінансової підтримки України від Європейського Союзу Ukraine Facility. Міністерство економіки довкілля та сільського господарства України. URL: <https://www.ukrainefacility.me.gov.ua> (дата звернення: 18.01.2026).